

Багатовекторність механізму бюджетування значною мірою ускладнює процес бюджетування, зумовлюючи потребу у взаємодії окремих методів бюджетування.

Найчастіше у банківській практиці використовують два методи бюджетування: «згори вниз» (top-down) і «знизу вгору» (bottom-up); комбінований метод.

Метод «згори вниз» передбачає єдиний процес таких послідовних дій: спочатку визначаються бюджетні цілі для банку, далі на базі їх даних формуються бюджети структурних підрозділів банку.

Метод «знизу вгору» передбачає формування бюджетів структурних підрозділів, які складають основу бюджетів банку. Технологічно це відбувається шляхом збору і обробки бюджетної інформації, що поступає від виконавців і керівників низового рівня до керівників вищого рівня управління банком.

Комбінований метод передбачає, що керівництво доводить до начальників структурних підрозділів цільові показники та ресурсні обмеження, на основі яких останні складають бюджети і подають їх на затвердження вищому керівництву.

Кожен із методів має свої переваги і недоліки. Найбільш оптимальним варіантом бюджетування є комбінований метод, оскільки він поєднує переваги першого та другого методів.

Застосування механізму бюджетування підвищить якість управління банківською діяльністю, дозволить оптимально використати можливості і перспективи, а також забезпечить ефективне використання внутрішніх ресурсів.

Павелко О. В.,

*канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і аудиту,
Національний університет водного господарства
та природокористування, м. Рівне*

ОСНОВНІ ЗАСОБИ БАНКІВ: ОБЛІКОВА ТА ПОДАТКОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ, ВИЗНАННЯ, ОЦІНКА І КЛАСИФІКАЦІЯ

Методичні засади облікової інформації про операції з основними засобами банків регулює *Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України*, що затверджена постановою Правління НБУ від 20.12.2005 р. № 480. Згідно з п.1.4 зазначеної інструкції *основні засоби* — матеріальні активи, які банк утримує з метою використання їх у процесі своєї діяльності, надання послуг, здавання в лізинг (оренду) іншим особам або для

здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [1].

Податкова регламентація сутності основних засобів визначена ст. 14 Податкового кодексу України, за якою «*основні засоби* — матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 2500 грн, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2500 грн і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)» [2]. Слід зазначити, що відповідно до податкового законодавства до кінця 2011 р. вартісна межа віднесення активів до складу основних засобів становила 1 тис. грн, а починаючи з 1 січня 2012 р. — 2,5 тис. грн.

У бухгалтерському обліку об'єкт основних засобів визнається активом за таких умов:

- 1) існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання;
- 2) його вартість може бути достовірно визначена.

Придбані чи створені основні засоби зараховуються на баланс банку за первісною вартістю, що складається із сум, що сплачуються постачальникам активів та підрядникам; сум ввізного мита; витрат зі страхування ризиків доставки основних засобів; витрат на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів; інших витрат. Правилами здійснення податкових розрахунків передбачено подання інформації про основні засоби банків шляхом відображення суми їх амортизації у рядку 071В «Інші витрати» Податкової декларації з податку на прибуток банку, форма якої затверджена наказом Міністерства фінансів України від 21.12.2011 р. № 1683.

Відповідно до п. 1.7 *Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України* від 20.12.2005 р. № 480 для цілей бухгалтерського обліку основні засоби класифікуються за такими групами:

- а) основні засоби: земельні ділянки; будинки, споруди і передавальні пристрої; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар (меблі); інші основні засоби;

б) інші необоротні матеріальні активи: бібліотечні фонди; малоцінні необоротні матеріальні активи; тимчасові (нетитульні) споруди; інші необоротні матеріальні активи;

в) незавершені капітальні інвестиції [1].

Для порівняння зазначимо, що відповідно до п. 5 П(С)БО 7 «Основні засоби», яким керуються при веденні господарської діяльності підприємства, організації та інші юридичні особи усіх форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності), основні засоби для цілей бухгалтерського обліку класифікуються за двома групами: основні засоби та інші необоротні матеріальні активи. Третю групу (незавершені капітальні інвестиції) з П(С)БО 7 «Основні засоби» виключено на підставі Наказу Міністерства фінансів від 18.03.2011 р. № 372. Відтак, банки для потреб бухгалтерського обліку поділяють основні засоби на три групи, на відміну від інших господарюючих суб'єктів, котрі виокремлюють лише дві. При цьому необхідно відмітити, що економічна сутність основних засобів, визначена нормами П(С)БО 7 «Основні засоби», є аналогічною до тієї, що регламентована Інструкцією з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України від 20.12.2005 р. № 480. Банки та інші господарюючі суб'єкти, котрі є платниками податку на прибуток і керуються Податковим кодексом України, для ведення податкових розрахунків змушені класифікувати основні засоби на 16 груп (згідно зі ст. 145 Податкового кодексу України [2]).

Таким чином, можна констатувати про існування розбіжностей у визначенні економічної сутності основних засобів банків за бухгалтерським і податковим законодавством, а саме: бухгалтерським законодавством не встановлено вартісну межу. Також спостерігаються неузгодженості у класифікаціях основних засобів банків за податковим і бухгалтерським законодавством (передбачено різну кількість груп). Суттєво відрізняються класифікації основних засобів у бухгалтерському обліку для банків та інших господарюючих суб'єктів, що регламентовано на законодавчому рівні (при цьому економічна сутність основних засобів трактується однаково). Зазначені розбіжності потребують законодавчого врегулювання.

Література

1. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України: Постанова Правління Національного банку України від 24.10.2011 р. № 373 (зі змінами).-[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Податковий кодекс України (зі змінами). — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.